

№ 60/7 « 13 » Відомості 2017 р.

**Голові Вищого спеціалізованого
суду України з розгляду
цивільних і кримінальних справ**

ГУЛЬКУ Б.І.

просп. Повітрофлотський, 28,
м. Київ

Шановний Борисе Івановичу!

Згідно зі статтею 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Пунктами 2, 6 і 7 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» вищевказаного Закону визначено, що Верховний суд України та вищі спеціалізовані суди України до припинення діяльності здійснюють свої повноваження відповідно до положень Закону України від 07.07.2010 № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон № 2453-VI).

Так, згідно з пунктом 4 частини першої статті 32 Закону № 2453-VI вищий спеціалізований суд надає методичну допомогу судам нижчого рівня з метою однакового застосування норм Конституції та законів України у

судовій практиці на основі її узагальнення та аналізу судової статистики; дає спеціалізованим судам нижчого рівня рекомендаційні роз'яснення з питань застосування законодавства щодо вирішення справ відповідної судової спеціалізації.

До завдань кримінального провадження, передбачених статтею 2 Кримінального процесуального Кодексу України (далі – КПК) віднесено захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Одним із механізмів досягнення вказаного завдання є застосування окремих процесуальних дій, зокрема у випадку отримання тимчасового доступу до речей і документів, *виключно на підставі ухвали слідчого судді, що передбачено частиною другою статті 159 КПК.*

При цьому, доступ до речей і документів надається за відповідним клопотанням прокурора або слідчого, який у такому разі згідно з частиною першою статті 160 КПК має бути погоджений з прокурором.

Згідно зі статтею 8-1 Закону України «Про нотаріат» будь-яке втручання в діяльність нотаріуса, зокрема з метою перешкоджання виконанню ним своїх обов'язків або спонукання до вчинення ним неправомірних дій, у тому числі *вимагання відомостей, що становлять нотаріальну таємницю, забороняється* і тягне за собою відповідальність відповідно до законодавства.

Обшук, виїмка, огляд робочого місця (контори) провадяться на підставі та в порядку, встановленому законом.

Вилучення (виїмка) реєстрів нотаріальних дій та документів, що передані нотаріусу на зберігання в порядку, передбаченому вказаним Законом, а також печатки нотаріуса не допускається. Такі реєстри нотаріальних дій, документи чи печатка нотаріуса можуть бути надані суду за мотивованою постановою суду тільки для огляду і повинні бути повернуті судом негайно після огляду.

Відповідно до статті 162 КПК до *охоронюваної законом таємниці*, яка міститься в речах і документах, належать зокрема *відомості, які можуть становити таємницю вчинення нотаріальних дій.*

Під час кримінального провадження суд, слідчий суддя, прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий, інші службові особи органів державної влади зобов'язані неухильно додержуватися вимог Конституції України, цього Кодексу, міжнародних договорів, згода на які надана Верховною Радою України, вимог інших законодавчих актів (частина перша статті 9 КПК).

Натомість, останнім часом поширеною є практика звернення до нотаріусів працівників органів прокуратури чи досудового розслідування з вимогою надати на підставі ухвал слідчих суддів (судів) тимчасовий доступ до реєстрів нотаріальних дій, в тому числі з правом їх вилучення (виїмки).

Слід зазначити, що законодавче поширення на Реєстри для реєстрації нотаріальних дій суворих правил щодо обмеження доступу, обумовлено зазначенням у них охоронюваної законом інформації, що стосується значної кількості осіб.

З огляду на зазначене, виникають неабиякі проблеми, обумовлені зверненнями до нотаріусів працівників органів прокуратури чи досудового розслідування із незаконною вимогою надати тимчасовий доступ до реєстрів нотаріальних дій, з правом їх вилучення (виїмки).

З одного боку, у таких випадках, є ухвала слідчого судді, якою вимагається надати доступ до реєстрів нотаріальних дій, прийнята за клопотанням слідчого, погодженого із прокурором, а з іншого – пряма норма закону, згідно з якою вказані реєстри можуть бути надані виключно суду і лише для огляду.

Особливих складнощів, у даному випадку, додає той факт, що відповідно до статті 309 КПК ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до документів, в тому числі нотаріальних, які містять охоронювану законом таємницю, оскарженню не підлягають.

Звертаємо увагу, що ситуація, яка склалася з приводу вилучення **реєстрів для реєстрації нотаріальних дій ставить під загрозу обов'язок нотаріуса дотримуватися таємниці вчинюваної нотаріальної дії**, оскільки надаються відомості стосовно осіб, які не мають відношення до ухвали, а також негативно впливає на професійну діяльність нотаріусів.

Виходячи з викладеного, Нотаріальна палата України просить взяти невідкладні заходи, спрямовані на усунення зазначених вище порушень чинного законодавства у діяльності слідчих суддів при виконанні ними своїх обов'язків та недопущення прийняття неправомірних ухвал, які всупереч вимогам закону містять вимогу надати доступ до реєстрів нотаріальних дій та їх вилучення.

Вказані заходи безумовно сприятимуть досягненню мети діяльності судової влади в Україні.

Президент

Володимир МАРЧЕНКО